

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 1/2010
Ročník 48

www.astro.cz

Obsah

Kopalovu přednášku 2009 pronesl Vladimír Karas ..	3
Zemřel Zdeněk Ceplecha	4
Loučení s Mezinárodním rokem astronomie 2009 ..	6
Zápis z jednání VV ČAS 22. 1. 2010	6
Zápis z jednání vedení složek ČAS 23. 1. 2010	8
Pozvánky	11

V průběhu března a dubna 2010 oslaví významná životní jubilea tito členové ČAS:

50 let	Ing. Jaroslav Matys, Praha
55 let	Karel Halíř, Rokycany
60 let	doc. RNDr. Alena Šolcová, Ph.D., Praha
65 let	Dr. Jurij Kuprjakov, Moskva RNDr. Prokop Žáčak, Praha František Raušer, Praha RNDr. Lubor Lejček, CSc., Praha
70 let	Jiří Drbohlav, Rtyně v Podkrkonoší
76 let	Marie Smetanová, Praha
77 let	RNDr. Ing. Jaroslav Dykast, CSc., Most
78 let	Dr. Jaroslav Chloupek, Letovice Josef Hošek, Hrádek u Rokycan Karel Mokříš, Praha
80 let	PhDr. Jaroslav Kabátník, České Budějovice
81 let	Ing. Josef Šuráň, CSc., Praha
83 let	RNDr. Boris Valníček, DrSc., Ondřejov
88 let	Ing. Ludmila Weberová, CSc., Praha

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

Na obálce: *Luboš Kohoutek telefonuje v prosinci 1973 s posádkou orbitální stanice Skylab. Tento celosvětově uznávaný český astronom oslavil 29. ledna 2010 své 75. narozeniny. Pracoval na mnoha observatořích po celém světě, publikoval velké množství vědeckých děl a věnoval se především studiu planetárních mlhovin. Jím objevená kometa Kohoutek 1973 E1 ho proslavila po celém světě a stala se jednou z nejjasnějších komet 20. století.*

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník 48
Číslo 1/2010

Vydává
Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada
Petr Sobotka
Eva Marková
Lenka Soumarová
Tomáš Bezouška
Lumír Honzík
Petr Komárek

Adresa redakce
Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Boční II / 1401
141 31 Praha 4

e-mail: kr@astro.cz

**Grafická úprava
a jazykové korektury**
redakce Astropisu

Tisk
Apolys s.r.o., Praha 9

Distribuce
Adlex systém

ISSN 0231-8156

Kopalovu přednášku 2009 pronesl Vladimír Karas

Jiří Grygar, Pavel Suchan

Česká astronomická společnost udělila čestnou Kopalovu přednášku 2009 Doc. RNDr. Vladimíru Karasovi, DrSc. z Astronomického ústavu Akademie věd ČR za nedávné významné výsledky v relativistické astrofyzice, zejména při studiu okolí černých děr a zdařilou konfrontaci těchto teoretických údajů s pozorováním rentgenových dvojhvězd a aktivních jader galaxií.

Doc. Vladimír Karas se těmito problémy zabývá již od dob svých vysokoškolských studií a zejména v posledním desetiletí dosahuje sám, popř. ve spolupráci se svými studenty a domácími i zahraničními kolegy prvotřídních výsledků, jak o tom svědčí obsáhlý seznam 166 prací, které získaly až dosud 979 citací,

tj. poměr téměř 6 citací / práci a Hirschův index $H = 17$. Jeho současná vědecká produktivita je opravdu výjimečná: jen v letech 2007-08 uveřejnil 35 prací, což je patrně současný český rekord. Obor, který Doc. Karas tak významně ovlivňuje, přitom patří v současné době díky kombinaci pozemních a kosmických pozorování i zásluhou velkého pokroku v numerické relativitě k nosným programům soudobé astrofyziky, takže v něm panuje zcela mimořádná konkurence. Z těchto důvodů se Doc. RNDr. Vladimír Karas, DrSc. stal nositelem ocenění Kopalovou přednáškou České astronomické společnosti, historicky jejím třetím nositelem.

Slavnostní předání ceny proběhlo 18. prosince 2009 od 17:30 v budově Akademie věd ČR na Národní třídě 3. Po předání ceny byla přednesena laureátská přednáška „Bolavé zuby, zlámané kosti, zhroutené hvězdy: co společného má jejich studium? aneb o výzkumu kompaktních hvězd a černých děr metodami rentgenové astronomie“. Předání ceny i přednáška byly přístupné veřejnosti.

Doc. Vladimír Karas právě obdržel z rukou prof. Jana Palouše diplom Kopalovy přednášky

Zemřel významný český astronom Zdeněk Ceplecha

Jiří Grygar, Petr Sobotka

V pátek 4. prosince 2009 zemřel ve věku 80 let Zdeněk Ceplecha, pracovník Astronomického ústavu AV ČR, nedávno oceněný státním vyznamenáním - Medailí Za zásluhy, kterou mu udělil prezident republiky Václav Klaus 28. října 2009. Zdeněk Ceplecha zemřel právě v roce, ve kterém si celý svět připomněl 50. výročí pádu Příbramského meteoritu, při jehož výzkumu se Z. Ceplecha stal celosvětově uznávaným odborníkem.

Zdeněk Ceplecha se narodil 27. ledna 1929 v Praze. Během studií na reálném gymnáziu v Praze-Michli se již ve svých 11 letech začal zajímat o geologii a posléze též anorganickou chemii, jenže o dva roky později ho zaujala astronomie. Proto začal pravidelně navštěvovat Štefánikovu hvězdárnu na Petříně, která se tak ovšem zrovna nesměla nazývat – bylo to období nacistické okupace. **Ve svých 15 letech byl přijat do tehdejší České astronomické společnosti**, kde pracoval v sekcích pro pozorování Slunce a meteorů.

Už tehdy ho nejvíce zaujaly astronomické snímky meteorů, protože se chtěl dozvědět, co všechno se dá z takových snímků o meteorech vyčíst.

První vlastní příspěvek, jenž o řád urychlil ruční výpočty (šlo o dobu předpočítačovou!), **publikoval v r. 1951**, aby vzápětí uveřejnil práci o zpracování pozorování Perseidy, zachycené na třech pozemních stanicích. To byl výborný matematický základ pro podstatně rozsáhlejší soustavný výzkum meteorů, kdy ze světelné dráhy na snímku lze určit dráhu meteoroidu v atmosféře a také jeho původní dráhu ve sluneční soustavě.

V r. 1952 Zdeněk Ceplecha promoval na přírodovědecké fakultě UK, ale už o rok dříve nastoupil do zaměstnání v tehdejší Ústředním ústavu astronomickém v Ondřejově, jenž se postupně proměnil v Astronomický ústav ČSAV a dnešní Astronomický ústav AV ČR. Sudičkami, které stály na startu Ceplechovy oslnivé vědecké dráhy, byli dva přední čeští astronomové té doby, kteří pracovali ve vedoucích funkcích na Ondřejovské hvězdárně – Prof. Vladimír Guth a Doc. František Link.

Dr. Ceplecha zůstal svému prvnímu pracovišti – oddělení meziplanetární hmoty – po celý život věrný a postupně ho vyzvedl na současnou světovou úroveň. V r. 1956 zde obhájil disertaci CSc. a v r. 1967 hodnost DrSc. Svě první práce zveřejnil se svými staršími kolegy už jako dvacetiletý, ale velmi brzy se stal vedoucím autorem a inspirátorem pro své mladší kolegy a asistenty. Publikoval téměř 180 vědeckých prací, které byly více než dvoutisíckrát citovány jinými autory.

V průběhu padesátých let začal budovat národní síť pro sledování bolidů, jež se v průběhu dalších desetiletí rozrostla na proslulou Středoevropskou síť vybavenou kamerami typu „rybí oko“, rotujícími sektory a zčásti i spektrografy. Jde o nejdéle fungující bolidovou síť na světě, která navíc vyniká úrovní zpracování dat i archivováním snímků. Ty se tak dají použít i pro mnoho dalších astronomických cílů, například pro studium nepravidelných proměnných hvězd, zákrytů hvězd exoplanetami, ale i hledání optických protějšků či dosvitů

zábleskových zdrojů záření gama. Lze říci, že cena těchto dat s časem neustále roste, tak jako tomu bývá u archivního vína.

Nepochybně **nejznámějším úspěchem Ceplechova týmu byl záznam mimořádně jasného bolidu dne 7. dubna 1959**, protože na základě zpracování měření se podařilo určit přibližná místa dopadu úlomků rozpadlého meteoritu v blízkosti Příbrami. Vzácný nález je uchováván v Národním museu. Jelikož Ceplechova metodika umožňovala rychle spočítat i dráhu tělesa ve sluneční soustavě, podařilo se tak poprvé na světě prokázat původ meteoritu v hlavním pásu planetek. Tato světová priorita rázem uvedla dr. Ceplechu na vrcholnou mezinárodní astronomickou scénu.

Soustavné sledování bolidů v dalších desetiletích mu umožnilo zásadním způsobem **zlepšit naše znalosti o nadzvukovém průletu meteoroidů zemskou atmosférou**. Ukázalo se, že naprostá většina dostatečně velkých kamenných meteoritů, jež do zemské atmosféry vstupují rychlostmi 15–25 km/s, se působením odporu vzduchu rozpadá na úlomky ve výškách kolem 35 km, takže na Zemi dopadají v rozptylové elipse. Existují ovšem i mnohem křehčí uhlíkaté chondrity, jež se obvykle v zemské atmosféře zcela rozpráší, a na druhé straně mnohem hustší železo-niklové meteority, které často přežijí průlet víceméně vcelku. Z těchto dlouholetých pozorování odvodil dr. Ceplecha zatím nejlepší údaj o celkovém přítoku meteorické látky na Zem – naše planeta každoročně ztloustne zhruba o 150 tisíc tun.

Dodnes jde fakticky o jedinečné vzorky kosmických těles, které pak můžeme studovat v laboratořích fyzikálními, chemickými i geologickými metodami. O výjimečnosti výsledků Ceplechova a následně Borovičkova a Spurného týmu svědčí jistě i okolnost, že v této chvíli má světová astronomie k dispozici jen 11 různých meteoritů, pro něž jsou známy jak okolnosti průletu zemskou atmosférou, tak původní dráha ve sluneční soustavě; z toho 4 díky práci ondřejovského týmu.

Není divu, že **dr. Zdeněk Ceplecha získal za svou vědeckou, technickou, organizační i pedagogickou činnost řadu ocenění**. Již v letech 1967–70 působil jako prezident 22. komise Mezinárodní astronomické unie pro studium meteorů, v r. 1970 získal čs. Státní cenu, v r. 1984 se stal teprve čtvrtým nositelem americké Ceny George P. Merrilla, udělované od r. 1970. V r. 1989 obdržel Zlatou medaili ČSAV za zásluhy ve fyzikálních vědách a v témže roce byl zvolen čestným členem Československé astronomické společnosti. V r. 1994 se stal zakládajícím členem Učené společnosti ČR a r. 2004 nositelem Nušlovky ceny České astronomické společnosti za celoživotní vědecké dílo. V roce 2006 získal od Nadace Bohuslava Jana Horáčka Českému ráji prestižní cenu Praemium Bohemiae. V roce 2009 mu předseda Akademie věd udělil Medaili AV ČR. Od r. 1980 nese jeho jméno planetka č. 2198, objevená na Harvardově observatoři. Dr. Ceplecha je zakladatelem významné české vědecké školy meteorické astronomie, jak o tom svědčí mnohé úspěchy jeho žáků a pokračovatelů: Dr. Jiří Borovička získal v r. 1997 juniorskou cenu Učené společnosti a Dr. Pavel Spurný v r. 2003 cenu seniorskou.

Významné státní vyznamenání – Medaili Za zásluhy, kterou mu udělil prezident republiky Václav Klaus 28. října 2009, si už pro nemoc bohužel nemohl osobně převzít. Česká astronomie přišla jak o skvělého odborníka, tak o skvělého člověka, který meteorům zasvětil celý svůj život.

Loučení s Mezinárodním rokem astronomie 2009

Petr Sobotka

Slavnostní rozloučení s Mezinárodním rokem astronomie proběhlo v den zimního slunovratu, v pondělí 21. prosince 2009 v Zrcadlové kapli Národní knihovny v Praze s doprovodným programem. Pro účastníky byla připravena komentovaná prohlídka nově otevřeného Keplerova muzea a pozorování noční oblohy v historické věži Klementina. Pořadem provázal předseda Českého organizačního výboru Mezinárodního roku astronomie Dr. Jiří Grygar. S rokem astronomie se rozloučili představitelé významných českých astronomických institucí a proběhlo vyhlášení výsledků veřejné literární soutěže Vesmír mého mládí.

Prof. Jiří Drahoš, předseda Akademie věd, při slavnostním zakončení Mezinárodního roku astronomie

Společnost

Zápis VV ČAS 22. 1. 2010

Petr Sobotka

Jednání se konalo 22. ledna 2010 od 17:30 na Štefánikově hvězdárně v Praze. Přítomni: Eva Marková, Lenka Soumarová, Lumír Honzík, Tomáš Bezouška, Petr Komárek, Petr Sobotka, Jan Zahajský, Jaromír Jindra.

- **Keplerovo muzeum.** Sobotka vyúčtoval dotaci hl. města Prahy a předal ji v dohodnutém termínu na magistrát. K 31. 12. 2010 vyprší nájemní smlouva mezi ČAS a majitelkou domu, kde je muzeum. Ke stejnému datu končí smlouva s agenturou ProVás na provozování muzea. Je třeba nejpозději v polovině roku zahájit jednání o prodloužení smluv.

- **Pobočka Třebíč.** Lumír Honzík navštívil 14. ledna Třebíč, kde jednal s ředitelkou Městského kulturního střediska o situaci na trebičské hvězdárně. Na ni nemají od září členové pobočky ČAS přístup. H. Štěpničková nechce bránit pobočce v činnosti a stanoví podmínky, za kterých budou moci členové pobočky hvězdárnu navštěvovat. Honzík se následně zúčastnil schůze členů pobočky. Tam diskutovali o vzniklé situaci, kterou Honzík doporučuje řešit vzájemnou dohodou, protože eskalace sporu neprospívá žádné straně.

- **Sekce pro mládež.** Z. Prágr informoval 8. ledna VV ČAS o svém úmyslu nepokračovat ve výboru Sekce pro mládež z osobních důvodů. VV doporučuje Z. Prágrovi, aby své rozhodnutí zvážil, protože práce s mládeží je pro ČAS důležitá. Spory uvnitř Sekce ohledně formy členství dětí do 15 let by měl vyřešit sjezd ČAS 27. až 28. března. VV žádá Z. Prágra a V. Bartákovou, aby předložili každý svou vizi Sekce.

- **Smlouvy s hvězdárnami.** Sobotka představil návrh smluv o spolupráci. Vzorová smlouva dozná změn v závislosti na výsledku jednání s každou hvězdárnou. Dohodne Sobotka. Jan Zahajský navrhl při této příležitosti vést seznam všech smluv, které ČAS uzavírá, aby byl přehled o závazcích či pohledávkách ČASu.

- **Kvízová cena 2010.** Na malém setkání složek ČAS 23. 1. bude zvolen laureát Kvízovy ceny. VV schválil dle statutu složení tříčlenné výběrové komise – Marková za VV ČAS, Šulc za SMPH, Dřevěný za SPHE.
- **Nedoplatky kolektivních členů.** Sobotka dle peněžního deníku ČAS za rok 2009 sestavil přehled plateb kolektivních členů. Z 18 zaplatilo 8, 3 neplatí, protože mají statut pobočky nebo sekce a 7 nezaplatilo. Upomínky rozešle Sobotka. Kolektivní člen, který nezaplatil za rok 2009 členský příspěvek, nebude mít právo vyslat svého delegáta na sjezd.
- **Platby členů na účet ČAS.** Někteří členové platí přímo na účet ČAS. Tato možnost byla po několika let praxí pro Přístrojovou a optickou sekci. Bohužel, platí tak i členové některých jiných složek a vzniká chaos v systému. Každý člen ČAS by měl platit přes svou kmenovou pobočku nebo sekci. Ta pak hromadně převede členské příspěvky všech členů na účet ČAS (případně hotově) spolu se seznamem členů. Někteří členové navíc při platbě na účet ČAS zůstali v anonymitě, protože z bankovního výpisu není zřejmé jméno plátce ani variabilní symbol.
- **Vyúčtování dotace RVS 2009.** Sobotka vyúčtoval státní dotaci poskytnutou prostřednictvím Rady vědeckých společností Akademie věd. RVS pošle v dosud neupřesněném termínu na účetnictví ČAS za rok 2009 kontrolu. Revizoři ČAS proto svolali revizi účetních dokladů ČAS a účetnictví složek vyúčtovaných RVS na 3. února na Štefánikovu hvězdárnu.
- **Neplnění povinností Historickou sekcí.** Historická sekce nesplnila svou nejdůležitější povinnost vůči ČAS – nedodala ani originály účetních dokladů, ani kopie na 30 % dotace, ani elektronické vyúčtování dotace do stanoveného termínu 15. ledna 2010. Dále Historická sekce nevyplnila elektronický formulář výroční zprávy a nedodala ani textovou verzi výroční zprávy Historické sekce za rok 2009.
- **Problémy ve vyúčtování dotace složkami ČAS.** Sobotka informoval, že některé složky neznají základní pravidla nakládání ze státní dotací RVS. Např. nedodržují poměr dotace ku vlastním výdajům 70/30, nesmí se vyúčtovávat zahraniční cesty, účtenka za naftu nemůže nahradit vyplněný cestovní příkaz, odvod daní zasílají pozdě. Bude řešeno instrukcemi na setkání složek 23. 1. – provede Sobotka.
- **Výroční zpráva ČAS 2009.** Také v roce 2009 se může ČAS pochlubit bohatou činností. Elektronický přehled aktivit na RVS má 270 záznamů a výroční zpráva v písemné podobě (včetně výročních zpráv sekcí a poboček ČAS) má 69 stran. Editorem zpráv byl ve spolupráci se složkami Sobotka, který originály výročních zpráv předá na RVS 28. ledna.
- **Březnový sjezd ČAS.** Ve dnech 27. až 28. března se v Astronomickém ústavu AV ČR v Ondřejově uskuteční sjezd ČAS. VV rozhodl o klíči ke stanovení počtu delegátů složek. Za každých započatých 20 kmenových členů může složku reprezentovat jeden delegát. Podle počtu členů k 31. 12. 2009 mají tedy složky nárok na takovýto počet delegátů:

Sekce ČAS	Kmenových členů	Počet delegátů
Astronautická	11	1
Historická	7	1
Kosmologická	3	1
Sekce pro mládež	2	1
Proměnných hvězd a exoplanet	61	4
Přístrojová a optická	13	1

Sekce ČAS	Kmenových členů	Počet delegátů
Sluneční	13	1
SMPH	20	1
Zákrytová a astrometrická	21	2
Pobočky ČAS		
Astronomická společnost Most	16	1
Jihočeská	32	2
Praha	193	10
Třebíč	13	1
Valašská astronomická společnost	7	1
Východočeská	19	1
Západočeská	46	3

Organizačním zajištěním sjezdu byl pověřen Sobotka (místo konání, pozvánky, ubytování, strava, apod.). Marková povede jednání s Astronomickým ústavem AV ČR o možnosti, aby v něm měla ČAS sídlo, současné sídlo v Planetáriu Praha nevyhovuje. Sjezd bude volit čestné členy ČAS. Návrhy mohou podávat složky ČAS do 26. března, kdy zasedá VV ČAS.

• **Stanovení výše finančních náhrad stravného.** VV rozhodl proplácet i v roce 2010 nejnižší možné náhrady stravného: 61 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin, 93 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin, 146 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Termín příští schůze VV ČAS je pátek 5. března od 17 hodin na Štefánikově hvězdárně v Praze.

Zapsal Sobotka

Zápis z jednání vedení složek dne 23. 1. 2010

Jednání vedení složek a odborných sekcí na půdě Astronomického ústavu AV ČR v Praze na Spořilově mělo zejména instruktážní a informační charakter. Jednání moderoval tajemník ČAS Petr Sobotka.

Dle výpisu z prezenční listiny se setkání účastnili: Radek Dřevěný (Sekce proměnných hvězd a exoplanet – SPHE), Petr Sobotka (SPHE, tajemník ČAS), Zuzana Fischerová (SPHE), Miroslav Šulc (Společnost pro meziplanetární hmotu), Zdeněk Tarant (Astronomická společnost Most), Marcel Bělík (Východočeská pobočka), Pavel Suchan (Skupina pro temné nebe, tiskový tajemník ČAS), Eva Marková (Sluneční sekce, předsedkyně ČAS), Tomáš Bezouška (VV ČAS), Josef Ladra (Přístrojová a optická sekce), Michal Sobotka (Sluneční sekce), Milan Halousek (Astronautická sekce), Petr Komárek (Hvězdárna Pardubice, VV ČAS), Martin Kákona (Jihočeská pobočka), Lenka Soumarová (Pražská pobočka, VV ČAS), Kateřina Hofbauerová (Pražská pobočka), Marek Česal (Západočeská pobočka), Karel Halíf (Zákrytová a astrometrická sekce), Lumír Honzík (Západočeská pobočka, hospodář ČAS), Roman Šula (Pobočka Třebíč), Jan Zahajský (Pražská pobočka, revizor ČAS).

Přítomní zástupci složek nejprve podepsali výdajové doklady na vyúčtování vlastních nákladů (30%) dotace. S Historickou sekcí a Valašskou astronomickou společností, které na setkání neměly své zástupce, bude řešeno později.

Klíčovým tématem celého setkání bylo vyúčtování státní dotace od Rady vědeckých společností (RVS) – správnost účtování, na co lze a na co nelze použít peníze z dotace, vrácení dotací atp. s ohledem na respektování smlouvy o dotaci mezi VV ČAS a složkami. Doporučení je připravit vzory vyúčtování s „nápovědou“ nejlépe v Excelu, aby všechny složky používaly stejnou metodiku, nejlépe i formuláře v elektronické podobě.

Správnost účtování dotace se prokáže při kontrole z RVS, která proběhne pravděpodobně v únoru 2010. Revizní komise se sejde mimořádně 3. února od 14 hodin spolu s hospodářem a tajemníkem k revizi dokladů pro RVS. Na základě letošní kontroly, revize dokladů pro RVS a celkové revize hospodaření by měla vzniknout metodika revizí. Dalším problémem jsou neidentifikovatelné příchozí platby od členů ČAS (např. POSEC, PP ČAS atp.) na účet ČAS. Každá složka si musí ohlídat své členstvo, aby laskavě platilo na účty svých složek nebo alespoň uvádělo stanovené variabilní symboly, jména odesílatele či jiná pojítka, která umožní identifikovat platbu.

Petr Sobotka představil kompletní výroční zprávu ve „slohovém“ výstupu, svědčící o slušné aktivitě některých sekcí a poboček a ČAS jako celku. Lumír Honzík, hospodář ČAS, informoval o hospodářském výsledku a stavu financí ke konci roku 2009, o výši přidělené dotace na rok 2010 (bude 399 000 Kč jako loni) a představil plánovaný rozpočet společnosti na rok 2010. Mimořádným výdajem bude březnový sjezd ČAS.

Proběhla informace o situaci v Sekci pro mládež a Historické sekci. Sekce pro mládež se potýká s nedostatečným počtem zájemců ochotných v ní pracovat. Historická sekce má velkou zásluhu na vybudování Keplerova muzea, ale bohužel neplní základní administrativní požadavky vůči ČAS. Předsedkyně ČAS Eva Marková oznámila, že komise před zahájením setkání složek vybrala laureáta Kvízovy ceny pro rok 2010. Jeho jméno bude brzy zveřejněno, nejprve je ale třeba informovat laureáta.

Opětně byla nabídnuta dvojstrana v časopisu Astropis pro prezentaci jednotlivých složek ČAS a přímo na setkání se přihlásily další složky, které se budou prezentovat v roce 2010: 1/2010 Czech National Team, 2/2010 Jizerská oblast temné oblohy, 3/2010 Orloj nebo Astronomický ústav AV, 4/2010 Východočeská pobočka

Příprava sjezdu ČAS – na zasedání VV ČAS dne 22. 1. 2010 byl stanoven klíč pro volby delegátů složek (za každých započatých 20 kmenových členů jeden delegát) a po jednom delegátovi kolektivní členové se statutem pobočky/sekce. Neustále se pokračuje v hledání vhodného, reprezentativního, výkonného budoucího předsedy ČAS, navíc ochotného na tuto funkci kandidovat. Přípravou sjezdu se bude zabývat VV ČAS na svém zasedání počátkem března.

Na sjezd je také třeba připravit změnu stanov s ohledem na plánovanou změnu sídla společnosti z nevyhovujícího pražského Planetária na Astronomický ústav AV ČR. Nejprve je však třeba získat souhlas vedení AsÚ. Zajistí E. Marková.

Pražská pobočka navrhuje změnu plateb členských příspěvků do konce listopadu (nyní do konce března) a platnost a vystavování průkazek od předchozího XII. měsíce do I. následujícího roku (např. XII.2010 - I.2012). Tato změna by znamenala změnu stanov, přinesla by další práci ve vyhrocených měsících konce roku. Zjednodušilo by to sjednocení evidence členů dle stejného vzoru. Ukazuje se, že problém by byl snadno řešitelný naprogramováním webovské databázové aplikace s přístupem hospodářů jednotlivých organizačních složek (s omezenými pravomocemi) a databáze by byla tak aktuální, jak by jí jednotlivé složky aktualizovaly. Výstup na tisk obálek či složek jednotlivých složek atp. Otázka ši-

kovného programátora. Celou problematiku je třeba analyzovat s ohledem na hospodaření, dotace, pracnost a případně připravit komplexní návrh ke schválení sjezdem.

Velmi uspokojivá návštěvnost serveru astro.cz a na druhé straně velmi neuspokojivý stav starostlivosti jak o server, tak o provoz. Redakce funguje především díky úsilí úzkého kruhu lidí. Problematika hostingu serveru ve Zlíně, kdy Martin Kolařík bohužel již z osobních důvodů nestíhá a je tak nutné najít nové místo pro hosting. Probíhá jednání s PŘF MU v Brně, hledá se technické řešení. Velmi podobná situace je okolo programátora redakčního systému Karla Mokrého, který také stíhá jen velmi obtížně. ČAS nutně potřebuje aktivního a ochotného programátora pro svůj server.

Petr Sobotka představil agendu VV ČAS. Přehled činností, které VV vykonává je důležitý pro kandidáty na sjezdu ČAS, aby věděli „co je čeká“ ve funkci. ČAS si na zajištění svého chodu platí tajemníka, takže velká většina práce je na něm. Nicméně některé činnosti vykonávají členové VV ČAS, např. jeden člen vykonává funkci hospodáře, další se stará o databázi členů. Seznam aktivit a rozdělení práce je přílohou tohoto zápisu.

Zapsal: Jan Zahajský, doplnil: Petr Sobotka

Stručný přehled agendy Výkonného výboru a sekretariátu České astronomické společnosti a určení odpovědnosti, platné v roce 2010 až do sjezdu

- Kosmické rozhledy – 5x ročně sestavení čísla (Sobotka), průběžná korespondence a ukládání článků do fronty (Sobotka), kontakt s Astropisem a podklady k sazbě (Sobotka), sazba (Švanda, Astropis), zodpovědnost za tuto rozpočtovou položku RVS (Sobotka)
- Dvoustrana ČAS v Astropise – 4x ročně – harmonogram (Sobotka), koordinace příspěvateľů (Sobotka), korektury (Sobotka), sazba (Kopecký, Astropis)
- Hospodářská agenda – příprava rozpočtu (Honzič), zpracování žádosti o dotaci (Sobotka), vyúčtování dotace RVS (Sobotka), komunikace se složkami a s vedoucími projektů (Sobotka, Honzič), revize účetnictví ČAS (Jindra, Zahajský, Prudký), zodpovědnost za účetnictví (Sobotka), řešení poskytnutých grantů (Honzič, Sobotka).
- Pokladna ČAS – vydávání a přijímání hotovosti (Sobotka), proplácení došlých faktur a další platby internetovým bankovním převodem (Sobotka), odvody daní a hlídání jiných povinností (Sobotka), vedení peněžního deníku (Sobotka).
- Došlá pošta – papírová a elektronická, telefony (Sobotka).
- Komunikace se složkami (pobočkami, sekcemi a kolektivními členy) – elektronická, papírová, informování v konferenci vedcas, konzultace, apod. (Sobotka).
- Ceny ČAS – Littera Astronomica, Kvízova, Nušlova, Kopalova přednáška (správci cen, Marková), organizace předávání cen (Sobotka).
- Příprava akcí – pracovní setkání zástupců složek (Sobotka), velké setkání složek (Sobotka), Sjezd (Sobotka), Podzimní knižní veletrh (Sobotka, Lenža), MHV (Jindra, Zahajský, Suchan, Soumarová).
- Evropská noc vědců – koordinace astronomického programu v ČR - příprava žádosti, komunikace s národním koordinátorem, distribuce materiálu místním organizátorům, vyúčtování, audit (Slezák)
- Členská evidence – průběžné přijímání přihlášek a dosílání průkazů, 1 x ročně příprava, tisk a rozeslání členských průkazů (Bezouška).

- Komunikační linka k VV a praktická pomoc a zázemí pro velké projekty: www.astro.cz,... (Sobotka), ČAM (Suchan), Astronomická olympiáda (Suchan, Soumarová, Bezouška).
- Agenda VV – příprava jednání, zápisy, úkoly z nich vyplývající (Sobotka)
- Výroční zpráva ČAS (Sobotka + složky).
- Tiskový tajemník (průměrně 12 tiskových prohlášení a 20 tiskových zpráv, vystoupení v médiích) (Suchan).
- Kontakt s RVS – (Sobotka), v současné době navíc zastoupení ve VV RVS (za J.Grygara většinou Suchan).
- Keplerovo muzeum – vznik a provoz (zpočátku Suchan, nyní VV ČAS).

Pozvánky

Seminář 600 let pražského orloje

Seminář u příležitosti výročí stavby pražského orloje se koná 27. března 2010 od 14 do 17 hod. v Modré posluchárně v Karolinu v Celetné ul. č. 20 ve 2. patře, Praha 1. *Harmogram přednášek*: Pražskému orloji je 600 let – RNDr. Z. Šíma, CSc. AU AV ČR, Zázemí staroměstského orloje v pražské astronomické škole – PhDr. A. Hadravová, CSc., USD AV ČR, Matematické a astronomické omyly provázející pražský orloj – prof. RNDr. M. Křížek, DrSc., MU AV ČR, Antický předchůdce středověkých orlojů – doc. RNDr. P. Hadrava, DrSc., AUAV ČR, Evropské astronomické orloje – doc. RNDr. Martin Šolc, CSc., AU UK, Mistr Jan Ondřejův, zv. Šindel – pravděpodobný tvůrce matematického modelu pražského orloje – doc. RNDr. Alena Šolcová, Ph.D. Seminář pořádá společně s Historickou sekci ČAS několik institucí: Astronomický ústav UK, JČMF, redakce časopisu PMFA, Matematický ústav AV ČR a Fakulta informačních technologií.

9. MHV jaro 2010

Pražská pobočka České astronomické společnosti si Vás dovoluje pozvat na tradiční setkání „Mezní hvězdná velikost“. Název akce chceme dát najevo, že bychom se opět rádi setkali „Mezi hvězdami“ a to jak ve skutečném, tak i v přeneseném slova smyslu. Setkání uživatelů astronomických dalekohledů s nočním pozorováním a denním přispáním se bude konat tradičně v Zubří (š: 49°34'44“, d: 16°07'30“, h: cca 730m) u Nového Města na Moravě. Zveme všechny milovníky astronomie, zkušené pozorovatele, astrofotografy–začátečníky. Pro účast nejsou stanoveny žádné podmínky, dalekohled o průměru od 10mm do 10 000mm je ale vítán. Vyhlášení akce a bližší informace budou vystaveny na adrese <http://www.astro.cz/akce/mhv/>.

KOSMOS-NEWS PARTY 2010

Již desátý ročník největšího střeoevropského setkání zájemců o kosmonautiku KOSMOS-NEWS PARTY 2010 se uskuteční od pátku 30. 4. do neděle 2. 5. 2010 v Lázních Bohdaneč nedaleko Pardubic. Velkého setkání, jehož obsahem jsou přednášky a besedy o pilotované kosmonautice, výstavbě ISS, výzkumu Marsu a dalších aspektech kosmonautiky se každoročně účastní téměř 100 amatérských nadšenců i profesionálních odborníků z několika zemí.

Organizátory setkání jsou Astronautické sekce ČAS a občanská sdružení KOSMOS-NEWS a Kosmo Klub. Podrobné informace, včetně přihlášky k účasti na KOSMOS-NEWS PARTY 2010, najdete na webové adrese <http://knp.kosmo.cz>. Účast na setkání je možná pouze po

předchozím přihlášení. Další informace: Milan Halousek, hlavní organizátor – milan@halousek.eu, tel. 602 153 564, <http://halmil.blog.cz>

GLOBE at NIGHT – 3. až 16. března 2010

Mezinárodní sledování světelného znečištění oblohy pro kohokoliv. Metodika založená na jednoduchém pozorování souhvězdí Orion. Každý může přispět svými naměřenými daty k tomuto mezinárodnímu sledování. GLOBE at Night se datuje od roku 2006, Česká republika se na něm podílí a v tomto roce bude pozorování v rámci tohoto projektu probíhat v období mezi 3. - 16. 3. Vše najdete na <http://globe.terezanet.cz/globe-at-night.html>.

Dny otevřených dveří na AsÚ AV ČR v Ondřejově

Již tradičně v jarním termínu slibujícím pěknou procházku po arboretu ondřejovské observatoře proběhnou Dny otevřených dveří Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově. Zdarma si prohlédnete pracoviště ústavu. Předpokládaný termín v polovině května, o víkendu 14. do 16. května 2010, v době uzávěrky tohoto čísla nebyl ještě potvrzen. Podrobný program bude zveřejněn na www.asu.cas.cz.

Jizerská oblast tmavé oblohy

Jizerská oblast tmavé oblohy se představí na stánku veletrhu cestovního ruchu Regiontour v Jablonci nad Nisou ve dnech 18. – 20. března 2010. Veletrh bude doprovázet astronomický program – přednáška Z tmy Jizerských hor do vesmíru (Pavel Suchan – 18.3. v 16:00 a 19.3. v 10:00) a pozorování dalekohledy před veletržní budovou zajišťované Astronomickým klubem v Jablonci nad Nisou. V Jizerské oblasti tmavé oblohy, v osadě Jizerka se pravděpodobně v termínu 22. května 2010 uskuteční veřejné pozorování oblohy velkými dalekohledy spojené s přednáškou Jiřího Grygara. V jednání je i účast největšího mobilního dalekohledu na světě o průměru 1 m od kolegů z Německa. Podrobný program najdete na www.izera-darksky.eu.

Messierovský maratón

19. – 21. 3. 2010 se uskuteční na hvězdárně v Rokycanech již osmý ročník Messierovského maratónu, proto neváhejte a zapojte se. Současný rekord drží Michal Rottenborn, kterému se podařilo napozorovat v průběhu jedné noci 69 objektů z katalogu Ch. Messiera. Více informací naleznete na webových stránkách Západočeské pobočky ČAS <http://www.astro.zcu.cz>

Hvězdárna Vlašim

Hvězdárna ve Vlašimi se pro veřejnost otevře opět v dubnu. Pravidelná pozorování s výkladem pro veřejnost se v období od začátku dubna do konce září konají na vlašimské hvězdárně každý pátek. V měsících dubnu a září je začátek pozorování ve 20.00 h., v měsících květen až srpen začínáme ve 21.00 h. Mimo tuto pravidelnou otevírací dobu je možno domluvit si návštěvu hvězdárny telefonicky – Petr Pivoňka: 602 700 109, Rudolf Vlach: 724 179 851, Jan Urban: 607 835 434. Těšíme se na shledanou pod hvězdnou oblohou!